

Fortetting av byen og mer styrtregn gjør det nødvendig å håndtere overvann i åpne løsninger. Faktaarkene viser testede, anlagte og mulige tiltak.

Bilde 1: Kunstelementet "Grotten" etter mørkets frembrudd. Foto: Stian Rebne, VAV

Klosterenga skulpturpark - der bekken møter kunsten

Forfattere: Torbjørn Skaara (VAV), Vivien Grannec (VAV) og Tharan Fergus (VAV)

Klosterenga er en unik park i Oslo som forener kunst, natur og vann i en helhetlig og stedstilpasset utforming. Dette er Oslos mest påkostede skulpturpark etter Vigelandsanlegget og åpnet i 2023. Et sentralt element i parken er gjenåpningen av Hovinbekken, som nå renner åpent gjennom området og danner en ny blågrønn forbindelse i byen. Gjenåpningen bringer naturen tilbake til byen, øker det biologiske mangfoldet og styrker byens evne til å håndtere klimaendringer. Klosterenga har blitt et populært rekreasjonsområde for nærmiljøet og byen for øvrig.

Fra lukket kloakk til levende bekk

Hovinbekken er Oslos fjerde største bekk. Rundt 1900 ble den lagt i rør gjennom Klosterenga grunnet foruresning - kloakk ble sluppet rett i bekken, noe som førte til stank og helsefare. Dette var vanlig for mange av Oslos vassdrag etter hvert som byen vokste.

Klosterenga har en historie som park helt tilbake til 1800-tallet, da området ble opparbeidet parallelt med utparselleringen av eiendommer langs Schweigaards gate og tverrgatene. Et viktig skifte kom i 1971, da bystyret vedtok å redusere utslipp til byens vassdrag. Allerede tidlig på 1980-tallet lanserte kunstner Bård Breivik (1948-2016) ideen om en skulpturpark med vann som gjennomgående motiv.

Selv om bekken fortsatt lå i kulvert, ble det etablert en vanninstallasjon, og midler ble satt av til videre utvikling. Samtidig ble det jobbet med å forbedre levekårene i området, noe som ga prosjektet bredere støtte.

Først rundt 2011 skjøt planene fart. Tidligere gjenåpninger langs Hovinbekken på Hasle, Ensjø og Jordal la grunnlaget for å fortsette åpningen gjennom Klosterenga.

Gjenåpning og ny park - klimatilpasning, natur og kunst i samspill

Prosjektet ble gjennomført i samarbeid mellom Vann- og avløpsetaten, Bymiljøetaten, Kulturetaten og

Byantikvaren. God tverretattlig koordinering og dialog var avgjørende for gjennomføringen. Lokalbefolkningen, Klosterengas Venner og andre interessenter ble aktivt involvert gjennom medvirkningsprosesser som påvirket både utforming og bruk.

Hovinbekken er nå åpnet over en strekning på cirka 450 meter. Bekken renner gjennom flere kunstelementer og er tilrettelagt for naturlig vannføring. Turveier kobler Klosterenga med Jordal og omkringliggende områder.

Parken er beplantet med over 90 000 stauder, 363 busker og 37 trær, hvorav flere er utrydningstruede arter. Vegetasjonen er hovedsakelig hentet fra Østlandsområdet og speiler den naturlige floraen i Oslo. Plantene bidrar til vannrensing ved å ta opp næringsstoffer fra bekken, samtidig som sollys fremmer naturlig rensing. Det er også satt opp fuglekasser for å øke artsmangfoldet.

Bekken er tilrettelagt for ørret - en nøkkelart i Oslo - og det er lagt til rette for fiskevandring. Økologi, naturmangfold og rekreasjon er integrert i parkens utforming.

Et blågrønt klimatilskott

Prosjektet er et forbilde for hvordan blågrønn infrastruktur kan kombineres med kunst og medvirkning. Flere fordrøyningsområder holder tilbake vann ved kraftige regnskyll og reduserer belastning

Bilde 2: Spiralen - Den første kunstinstallasjonen i parken

gen på avløpssystemet. Vannføringen i bekken varierer mellom 10 og 450 liter per sekund. Bekken ble opprinnelig planlagt som et lukket anlegg med svært begrenset kapasitet. Først et stykke ut i arbeidet ble vannet vurdert som rent nok til å kunne brukes i åpning. Dimensjoneringen ble da noe økt, men kapasiteten er fortsatt begrenset, og bekken har kun moderat effekt ved regnhendelser.

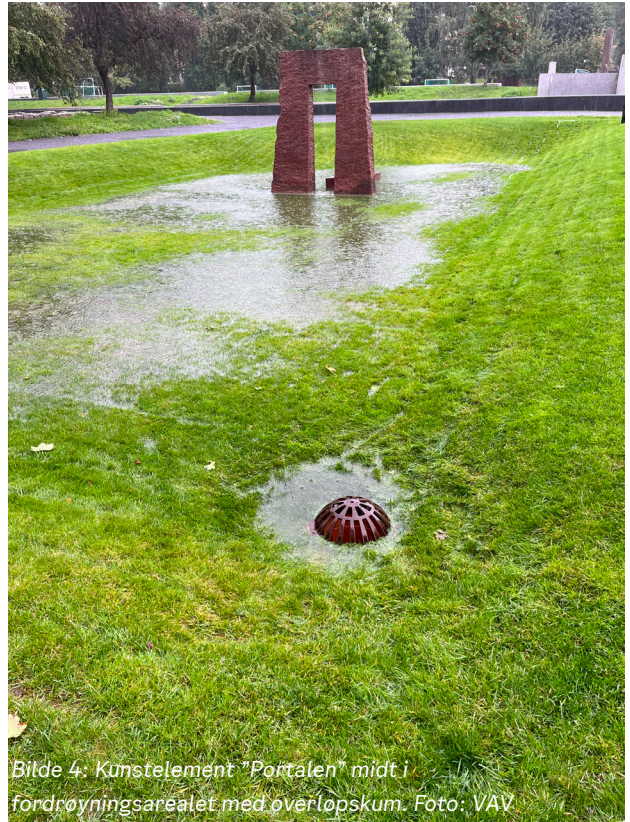
Anleggsarbeidene ble utført av Braathen Landskap AS med elektriske maskiner, som reduserte støy og miljøpåvirkning. Det ble lagt vekt på gjenbruk av materialer som stein, grus, jord og trær.

Bilde 3: Inngangen til parken fra jordal. Kunstelement "Amfiet" og "Trappefossen". Foto: Stian Rebne, VAV

Erfaringer og læringspunkter

- **Vinterdrift:** Utfordringer med isdannelse og risiko for lokale oversvømmelser
- **Dimensjonering:** Enkelte vannelementer har for lav kapasitet ved høy vannføring, noe som kan gi lokale oversvømmelser
- **Tverretattlig samarbeid:** God samordning og samlokalisering var avgjørende for prosjektets suksess og bør være forbilde for fremtidige prosjekter
- **Overløpskum og terreng:** Terreng og vannveier bør vurderes og justeres ved behov. Overløpskummen på bilde 4 er f.eks. hevet 0,5 meter slik at arealet kan oversvømmes.

Bilde 4: Kunstelement "Portalen" midt i fordøyningsarealet med overløpskum. Foto: VAV

Bilde 5: Gjenåpnet bekk ved stor regnhendelse - August 2023. Foto: VAV

Bilde 6: Gjenåpnet bekk med lavvannføring. Foto: VAV

Bilde 7: Kunstelement "Bunnebekken" med terskel. Foto: Stian Rebne, VAV

Bilde 8: Utløp til festplassen. Foto: VAV

Redaktører: Bent C. Braskerud (VAV) og Stina K. Karlstrøm (BYM)

**Kontakt oss
 gjerne på
 telefon 02180
 hvis du lurer
 på noe!**

SPØRSMÅL OM OVERVANN
 OG AVLØPSNETTET:

Vann- og avløpsetaten
 E-post: [postmottak@vav.
oslo.kommune.no](mailto:postmottak@vav.oslo.kommune.no)
 www.vav.oslo.kommune.no

SPØRSMÅL OM VEIVANN,
 DRENERING OG SLUK:

Bymiljøetaten
 E-post: [postmottak@bym.
oslo.kommune.no](mailto:postmottak@bym.oslo.kommune.no)

SPØRSMÅL OM OVERVANN,
 FLOMVEIER OG PLAN- OG
 BYGNINGSLOVEN:

Plan- og bygningsetaten
 E-post: [postmottak@pbe.
oslo.kommune.no](mailto:postmottak@pbe.oslo.kommune.no)
 www.pbe.oslo.kommune.no